

miştir. Cenaze merasimi de genellikle Budist inancına göre yapılmaktadır. Günümüzde 127 milyon olan Japon nüfusunun sadece 4-5 milyon kadarı saf Şinto dinine mensuptur. Geri kalan nüfusun büyük kısmı Şintoizm ile Budizm'in karışımından oluşan (Şinbutsu şugo), ancak Budizm'in daha baskın olduğu bir geleneğe bağlıdır. Ayrıca Konfüçyüsçülüğe tâbi olanlar da vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

W. G. Aston, *Shinto: The Ancient Religion of Japan*, London 1907; D. C. Holtom, *The Political Philosophy of Modern Shinto: A Study of the State Religion of Japan*, Chicago 1922; G. Kato, *A Historical Study of the Religious Development of Shinto*, Tokyo 1973; M. Shoson, "The Relation of Philosophical Affairs in Japan", *The Japanese Mind*, Tokyo 1973, s. 5; S. Shunzo, "Shinto: Japan Ethnocentrism", a.e., s. 27; H. O. Thompson, *World Religions in War and Peace*, Jefferson 1988, s. 127-140; C. Scott Littleton, "Shinto", *Eastern Religions*, New York 2005, s. 424-516; M. J. O'Neal – J. S. Jones, "Shinto", *World Religions: Almanac*, Detroit 2007, II, 393-417; Kürşat Demirci, "Bir Din Olarak Şintoizmin Gelişim Süreci", *STAD*, sy. 16 (2002), s. 76-79.

KÜRŞAT DEMİRCİ

ŞİR ŞAH

(شیر شاه)

(ö. 952/1545)

**Sûriler'in kurucusu
ve ilk hükümdarı
(1540-1545).**

878 (1473) yılında Hisâr şehrinde doğdu. Adı Ferîdüddin olup Hindistan'ın kuzeybatı bölgesindeki Rûh'ta yerleşmiş Afgan asıllı Sûr kabilesine mensuptur. İki yaşında ailesiyle birlikte Narinof'a (Narnaul) göç etti. Babası Miyân Hasan muhtemelen Lûdî kumandanlarından birinin maiyetinde seyslik yapıyordu. Ailenin Behlûl-i Lûdî zamanında (1451-1489) Afganistan'dan Bihâr'a göç ettiği kaydedilmektedir. Ferîdüddin, genç yaşta dönemin ilim ve kültür merkezlerinden Jaunpûr'a gidip medrese eğitimi gördü ve tasavvuf çevreleriyle irtibat kurdu. Daha sonra babasına iktâ edilen Sasaram (Sassaram, Sehserâm) ve Tanda'nın yönetimine tayin edildi. Bir asker ve kumandan olarak 926'da (1520) İbrâhim Han Servânî'nin, daha sonra Sultan İbrâhim Han Lûdî'nin hizmetine girdi. 928'de (1522) Bihâr'da Lûdîler'e karşı bağımsızlığını ilân eden Bahâr Han'ın maiyetinde bulunduktan sonra Bâbü Şah'ın hizmetine girdi. Ancak Bâbü Şah'ın yanında rahat edemeyince Bahâr Han'ın

Şir Şah Türbesi – Bihâr / Hindistan

oğlu Celâl Han'ın yanına döndü. Ardından bölgedeki istikrarsızlıklardan faydalanıp Bihâr ve çevresine hâkim oldu. 932'de (1526) Şir Han unvanını aldı. 937'de (1531) Hümâyün Şah'ın Afganlılar'a karşı zaferinden sonra Bihâr'da Hümâyün Şah'a bağlı bir kumandan olarak hizmet etti. Bengal'de Hindular'a karşı gösterdiği başarı üzerine Bihâr valiliğine getirildi. 941 (1535) yılında Şir Şah unvanını aldı ve kendi adına para bastırdı. 944'te (1538) bütün Bengal'i egemenliği altına aldı. Bu yüzden Şir Şah'ı bir tehdit şeklinde gören Hümâyün Şah 944'te (1538) onun üzerine yürüdü ve Çunâr Kalesi'ni kuşattı. Ancak Hümâyün'un orduları Çavsa'da mağlûp oldu (9 Safer 946 / 26 Haziran 1539). Delhi'ye dönen Hümâyün Şah ertesi yıl yeniden Şir Şah'a karşı yürüdüye de 10 Muharrem 947'de (17 Mayıs 1540) cereyan eden Kannevc savaşında yine hezimete uğradı ve Lahor Kalesi'ne çekildi. Daha sonra İran'a Safevîler'e sığındı ve Hindistan'a ancak on beş yıl sonra dönebildi.

Şir Şah, Hümâyün Şah'ın Hindistan'dan çekildiği dönemde (1540-1555) Delhi Sultanlığı'na hâkim olan Sûr hânedanını kurdu ve Bihâr'daki Patna şehrini merkez yaptı. Sultanlığın sınırlarını Mâlvâ, Raisen, Mûltan, Sind ve Pencap'ın bir kısmı dahil olmak üzere Bengal'den Belûcistan'a kadar genişletti. Böylece Kuzey Hindistan'ın yeni hâkimi oldu. Beş yıl süren hükümdarlığı boyunca topraklarını genişletmeye çalışan Şir Şah, Hindu Racpûtlar'a karşı yürüttüğü Kâlicâr muhasarası sırasında öldürüldü (11 Rebûilevvel 952 / 23 Mayıs 1545). Ölümünden sonra küçük oğlu Celâl Han ağabeyi Âdil Han'ı Agra yakınlarında mağlûp ederek İslâm Şah (Selim Şah) unvanıyla tahta geçti. Sıradan bir asker iken hü-

kümdarlığa kadar yükselen ve Hindistan tarihindeki büyük sultanlardan olan Şir Şah kısa süre içerisinde disiplinli bir ordu ve iyi bir vergi sistemi kurdu, imar faaliyetlerinde bulundu, sulama kanalları ve yollar yaptırdı. Bengal'den Atûk'a (Attock) kadar uzanan yaklaşık 2000 kilometrelik yol onun zamanında açıldı. Tüccarlar ve yolcular için kervansaraylar yaptırdı. Güvenlik ve asayişle ilerleme kaydedildi, refah arttı. Ülkedeki en büyük ikinci türbe olan Şir Şah'ın türbesi Sasaram şehrinde ve Hint-İslâm mimarisinin en güzel eserleri arasında kabul edilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Gülbeden Begüm, *The History of Humâyün: Humâyün-nâme* (trc. A. S. Beveridge), London 1902, s. 132-136; Abbâs-ı Servânî, *Tarih-i Şir Şahî* (nşr. S. M. İmâmüddin), Dakka 1964; Yusuf Hikmet Bayur, *Hindistan Tarihi*, Ankara 1947, II, 41-56; K. R. Qanungo, *Sher Shah and His Times*, Bombay 1965; İqtidar Husain Siddiqi, *History of Sher Shah Sur*, Aligarh 1971; a.m.f., "Şir Şah Sur", *EP* (İng.), IX, 448; M. P. Sensarma, *The Military Profile of Sher Shah Sur*, Calcutta 1976; Husain Khan, *Sher Shah Sur*, Lahore 1994; "Sher Shah Suri", *Encyclopaedia of Muslim Biography: India, Pakistan, Bangladesh* (ed. N. Kr. Singh), New Delhi 2001, V, 225-227; Azmi Özcan, "Sûriler", *DİA*, XXXVII, 542.

AZMİ ÖZCAN

es-Şİ'R ve's-ŞUARÂ

(الشعراء و الشعراء)

İbn Kuteybe'nin

(ö. 276/889)

Arap şiiri ve şairlerine dair eseri.

Asmaî'nin *Fuḥûletü's-şu'arâ*' adlı risâlesi, Ebû Temmâm'ın *Fuḥûlü's-şu'arâ*' ve İbn Sellâm el-Cumahî'nin *Tabakâtü fuḥûli's-şu'arâ*' adlı eserlerinden sonra Arap şiiri ve şairleri hakkında tabakâtü's-şuarâ